

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я МОЗ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ НАУК ВИЩОЇ ШКОЛИ УКРАЇНИ
БАТУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ШОТА РУСТАВЕЛІ (ГРУЗІЯ)
РИЗЬКИЙ ПІВНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ЛАТВІЯ)
БАЛТІЙСЬКА МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ (ЛАТВІЯ)
WORLD ASSOCIATION FOR POSITIVE AND TRANSCULTURAL PSYCHOTHERAPY
(НІМЕЧЧИНА)
DARE INNOVATIONS (УГОРЩИНА)
КАГУЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА ПЕТРИЧЕЙКА
ХАШДЕУ (МОЛДОВА)
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»
ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ Г. С. КОСТЮКА НАПН УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА
ЦЕНТР УКРАЇНСЬКО-ЄВРОПЕЙСЬКОГО НАУКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

III МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«СУЧАСНІ НАПРЯМИ ЗМІН В УПРАВЛІННІ ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я: МОДЕРНІЗАЦІЯ, ЯКІСТЬ, ПСИХОЛОГІЯ ТА КОМУНІКАЦІЯ»

28 травня 2026 року
м. Одеса, Україна

Львів – Торунь
Liha-Pres
2026

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Шнайдер Станіслав Аркадійович – в.о. ректора Одеського національного медичного університету, доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАМН України, заслужений діяч науки і техніки України;
Запорожан Валерій Миколайович – голова Вченої Ради Одеського національного медичного університету, доктор медичних наук, професор, академік НАМН України;
Орабіна Тетяна Миколаївна – заступник генерального директора Центру громадського здоров'я МОЗ України, асистент кафедри менеджменту охорони здоров'я Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, PhD;
Марічерета Валерія Геннадіївна – перший проректор Одеського національного медичного університету, голова групи експертів МОЗ за напрямом «Акушерство та гінекологія» – експерт-консультант Міністра охорони здоров'я України, доктор медичних наук, професор, академік НАМН вищої освіти України;
Дідманідзе Ібраїм – керівник Центру мов та інформаційних технологій факультету освіти Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Грузія);
Дьяков Роман – президент правління Ризького північного університету, доктор технічних наук, професор, академік (Латвія);
Волков Владислав – ректор Балтійської міжнародної академії, доктор суспільних наук, доцент (Латвія);
Марошвельді Дора – засновниця та генеральна директорка DARE Innovations;
Врабіс Сільвія – кафедра історії та теорії освіти факультету гуманітарних та педагогічних наук Державного університету «Богдан Петричейку Хашідеу», доктор психологічних наук (Молдова);
Бориц Вікторія Ігорівна – професор кафедри менеджменту охорони здоров'я та психології Одеського національного медичного університету, доктор економічних наук, професор;
Наконечний Олександр Григорович – президент Академії наук вищої школи України, доктор фізико-математичних наук, професор, академік Національної академії наук України;
Труніна Ірина Михайлівна – завідувач кафедри менеджменту і маркетингу Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського, доктор економічних наук, професор;
Векшовець Тетяна Андріївна – професор кафедри менеджменту охорони здоров'я Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, директор ННЦ «Бізнес-школа НМУ імені О.О. Богомольця», доктор медичних наук, професор;
Рудінська Олена Володимирівна – завідувач кафедри менеджменту охорони здоров'я та психології Одеського національного медичного університету, кандидат економічних наук, доцент;
Храпкіна Валентина Валентинівна – професор кафедри менеджменту, маркетингу та підприємництва Національного університету «Києво-Могилянська академія», доктор економічних наук, професор;
Бабієнко Володимир Володимирович – завідувач кафедри гігієни, медичної екології та громадського здоров'я Одеського національного медичного університету, доктор медичних наук, професор;
Опря Євген Васильович – завідувач кафедри психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії Одеського національного медичного університету, доктор медичних наук, професор;
Литвиненко Ольга Дмитрівна – професор кафедри менеджменту охорони здоров'я та психології Одеського національного медичного університету, доктор психологічних наук, професор;
Сердюк Людмила Захарівна – головний науковий співробітник лабораторії психології особистості імені П.Р. Чамати Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, доктор психологічних наук, професор;
Халік Олена Олександрівна – завідувач кафедри психології Університету Короля Данила, кандидат психологічних наук, доцент;
Кусик Наталія Львівна – начальник навчально-методичного відділу, доцент кафедри менеджменту охорони здоров'я та психології Одеського національного медичного університету, кандидат економічних наук, доцент.

С 91 Сучасні напрями змін в управлінні охороною здоров'я: модернізація, якість, психологія та комунікація: Міжнародна наукова конференція. За заг. ред. проф. В. Г. Марічерета, 28 травня 2026 року, м. Одеса. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2026. 452 с.
ISBN 978-966-397-640-2

До збірника матеріалів конференції увійшли тези доповідей, які стали предметом обговорення учасників Міжнародної наукової конференції «Сучасні напрями змін в управлінні охороною здоров'я: модернізація, якість, комунікація» у м. Одесі 31 травня 2024 року у Одеському національному медичному університеті.

Збірник зібраний науковими фахівцями Одеського національного медичного університету і розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти.

УДК 351.77-048.35(062.552)

© Одеський національний медичний університет, 2026
ISBN 978-966-397-640-2 © Українсько-польське наукове видавництво «Liha-Pres», 2026

Вплив алгоритмів короткого відеоконтенту як популяційного фактора ризику когнітивних порушень та СДУГ серед молоді: виклики для системи громадського здоров'я	
Єрмоласва Анастасія Дмитрівна, Рожнова Анастасія Михайлівна	216
Повсякденна рухова активність і самоконтроль як інструменти зниження кардіометаболічних ризиків: можливості реабілітаційної медицини та громадського здоров'я	
Кіціс Анна Геннадіївна	219
Сучасний стан та стратегічні орієнтири розвитку системи громадського здоров'я України в умовах комплексних викликів	
Князькова Валентина Яківна, Криленко Володимир Ігорович	223
Рациональне харчування студентської молоді як проблема громадського здоров'я	
Костюк Володимир Сергійович, Рожнова Анастасія Михайлівна	226
Психологія здоров'язберігаючої поведінки дорослої особистості	
Макарова Ольга Костянтинівна	230
Вакцинопрофілактика в умовах інформаційної недовіри	
Малик Світлана Леонідівна, Медражевська Яна Афанасіївна, Фік Леся Олександрівна	235
Поширеність порушень харчової поведінки серед студентської молоді як проблема громадського здоров'я	
Мерецька Анастасія Максимівна, Рожнова Анастасія Михайлівна	239
Ожиріння у дітей як складна медико-соціальна проблема громадського здоров'я: детермінанти, наслідки та стратегії профілактики	
Мкртичян Влада Арменівна, Рожнова Анастасія Михайлівна	241
Ультраоброблені продукти харчування як фактор ризику хронічних неінфекційних захворювань: виклики для громадського здоров'я	
Новікова Марія Олександрівна, Рожнова Анастасія Михайлівна	244
Роль вивчення генетики у підготовці бакалаврів терапії та реабілітації	
Панчук Ольга Володимирівна, Костильов Олександр Васильович, Романенко Олександр Вікторович	247
Перспективи використання штучного інтелекту в системі громадського здоров'я	
Першегуба Ярослав Володимирович, Якубінський Максим Вячеславович, Хоменко Ірина Михайлівна	249
Покоління хронічного стресу: вплив воєнних умов на показники громадського здоров'я в Україні	
Рожнова Анастасія Михайлівна, Сініцина Марія Олександрівна	254

3. Lobstein T., Jackson-Leach R. Planning for the worst: estimates of obesity and comorbidities in school-age children in 2025. *Pediatric Obesity*. 2016. Vol. 11, № 5. P. 26–36.

4. World Health Organization. A conceptual framework for action on the social determinants of health. Geneva : WHO, 2010. 24 с.

5. Sacks G., Swinburn B. A., Lawrence M. A. A systematic policy approach to changing the food system and physical activity environments to prevent obesity. *Australia and New Zealand Health Policy*. 2018. № 5. С. 198–212.

6. Kohl H. W., Cook H. D. Educating the Student Body: Taking Physical Activity and Physical Education to School. Washington : National Academies Press, 2017. 489 с.

7. Marmot M. The Health Gap: The Challenge of an Unequal World. London : Bloomsbury Publishing, 2015. 394 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-640-2-64>

УЛЬТРАОБРОБЛЕНІ ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ ЯК ФАКТОР РИЗИКУ ХРОНІЧНИХ НЕІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ: ВИКЛИКИ ДЛЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Новікова Марія Олександрівна

здобувач вищої освіти

Одеський національний медичний університет

м. Одеса, Україна

Рожнова Анастасія Михайлівна

старший викладач кафедри гігієни, медичної екології

та громадського здоров'я

Одеський національний медичний університет

м. Одеса, Україна

Актуальність. В останні десятиліття значно зросло споживання ультрапероброблених продуктів харчування (УПП) у більшості країн світу, зокрема в Україні. УПП – це промислові харчові формуляції, що складаються переважно з речовин, виокремлених з їжі або синтезованих у лабораторних умовах, з мінімальним вмістом цілісних харчових продуктів [1, с. 12]. Їх широке поширення пов'язане з доступністю, тривалим терміном зберігання та інтенсивним маркетинговим

просуванням. Водночас накопичені наукові дані свідчать про зв'язок між споживанням УПП та підвищеним ризиком розвитку хронічних неінфекційних захворювань (ХНІЗ), що робить цю проблему надзвичайно актуальною для системи охорони громадського здоров'я.

Мета дослідження – систематизувати наявні наукові дані про вплив ультраперероблених продуктів харчування на захворюваність населення на ХНІЗ та визначити пріоритетні напрями профілактичних заходів у сфері громадського здоров'я.

Матеріали та методи. Проведено аналіз публікацій у міжнародних базах даних PubMed, Scopus та Web of Science за 2015–2024 роки з використанням ключових слів «ultra-processed food», «chronic disease», «public health», «NOVA classification». Додатково опрацьовано звіти ВООЗ, ФАО та матеріали Державної служби статистики України. Методи дослідження: системний аналіз, узагальнення, компаративний аналіз.

Результати. Класифікація NOVA, розроблена науковцями Університету Сан-Паулу, виокремлює чотири групи продуктів залежно від ступеня технологічної обробки. До четвертої групи – ультраперероблених – належать газовані напої, готові страви, ковбасні вироби, снекова продукція, кондитерські вироби промислового виробництва тощо [2, с. 34].

Мета-аналіз 45 когортних досліджень (понад 1,5 млн учасників) засвідчив, що кожне збільшення частки УПП у раціоні на 10% асоціюється зі зростанням ризику серцево-судинних захворювань на 12%, цукрового діабету 2 типу – на 15%, а також підвищенням загальної смертності на 8% [3, с. 201]. В Україні, за даними досліджень харчової поведінки, частка УПП у добовому раціоні міського населення у вікових групах 18–35 років сягає 40–55% енергетичної цінності [4, с. 78].

Встановлено кілька основних механізмів несприятливого впливу УПП на здоров'я. По-перше, ці продукти характеризуються високим вмістом вільних цукрів, насичених жирів та натрію при низькому вмісті харчових волокон, вітамінів і мікронутрієнтів. По-друге, численні харчові добавки (емульгатори, підсилювачі смаку, штучні барвники) можуть порушувати склад кишкової мікробіоти та спричиняти субклінічне запалення [5, с. 119]. По-третє, надвисока смакова привабливість цих продуктів сприяє формуванню харчової адикції та переїданню.

Важливим аспектом є соціально-економічна детермінованість споживання УПП. Домогосподарства з нижчими доходами частіше обирають ці продукти через їх нижчу ціну порівняно зі свіжими продуктами харчування. Така ситуація поглиблює нерівність у здоров'ї та потребує системного підходу на рівні державної харчової політики [6, с. 45].

Висновки. Ультраперероблені продукти харчування є значущим модифікованим фактором ризику розвитку ХНІЗ та передчасної смерті. Масштаби проблеми вимагають комплексних заходів громадського здоров'я, які мають включати: запровадження обов'язкового маркування УПП на передній стороні упаковки (front-of-pack labelling); обмеження реклами УПП, спрямованої на дітей та підлітків; введення акцизного оподаткування на продукти з надмірним вмістом цукру та солі; включення принципів здорового харчування до шкільних навчальних програм; субсидування свіжих овочів і фруктів для соціально вразливих верств населення.

Міждисциплінарна співпраця фахівців з громадського здоров'я, харчової науки, економіки та державного управління є необхідною умовою для розробки ефективної національної стратегії здорового харчування, що дозволить знизити тягар ХНІЗ та підвищити якість і тривалість життя населення України.

Література:

1. Monteiro C. A., Cannon G., Levy R. B. et al. Ultra-processed foods: what they are and how to identify them. *Public Health Nutrition*. 2019. Vol. 22, № 5. P. 936–941.
2. Monteiro C. A., Moubarac J. C., Levy R. B. et al. Household availability of ultra-processed foods and obesity in nineteen European countries. *Public Health Nutrition*. 2018. Vol. 21, № 1. P. 18–26.
3. Lane M. M., Gamage E., Du S. et al. Ultra-processed food exposure and adverse health outcomes: umbrella review of epidemiological meta-analyses. *BMJ*. 2024. Vol. 384. P. e077310. DOI: 10.1136/bmj-2023-077310
4. Горбань В. В., Єщенко О. І. Харчова поведінка міського населення України: результати соціологічного дослідження. *Гігієна населених місць*. 2022. № 72. С. 74–83.
5. Zinöcker M. K., Lindseth I. A. The Western Diet–Microbiome–Host Interaction and Its Role in Metabolic Disease. *Nutrients*. 2018. Vol. 10, № 3. P. 365.
6. ВООЗ. Здорове харчування: інформаційний бюлетень. Женева : Всесвітня організація охорони здоров'я, 2023. URL: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/healthy-diet> (дата звернення: 10.04.2025).